

«D141-Медицина (8D10110-Медицина)» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін Асан Айнұр Асанқызының жазған «Бүйректің созылмалы ауруындағы дәрі-дәрмектердің клиникалық тиімділігі мен қауіпсіздігін зерттеу» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына Назарбаев Университеті Медицина мектебінің қауымдастырылған профессоры, медицина ғылымдарының кандидаты Гайпов Абдужаппар Эркинович

ҒЫЛЫМИ КЕҢЕСШІНІҢ ПІКІРІ

Диссертацияның жалпы сипаттамасы

Асан Айнұр Асанқызының диссертациялық жұмысы **бүйректің созылмалы ауруын (БСА) фармакотерапиялау жүйесін жетілдіруге**, науқастардың жеке ерекшеліктерін, аурудың кезеңдерін және жағымсыз дәрілік өзара әрекеттесу қаупін ескере отырып бағытталған маңызды зерттеу болып табылады.

Жұмыста **дәрілік заттардың бүйрек функциясына әсер ету механизмдері** жан-жақты зерттеліп, фармакотерапияның тиімділігі мен қауіпсіздігіне әсер ететін негізгі факторлар анықталған. **Бүйрек қызметінің төмендеуіне байланысты дәрілік заттарды қолданудың фармакокинетикалық және фармакодинамикалық аспектілерін талдауға ерекше назар аударылған**, бұл қазіргі нефрология мен клиникалық фармакологияның маңызды бағыты болып табылады.

Зерттеудің өзектілігі **Халықаралық нефрология қоғамының (ISN, 2023) деректерімен расталады**, оған сәйкес әлемде 850 миллионнан астам адам БСА-мен ауырады, бұл ауруды мүгедектік пен өлім-жітімнің негізгі себептерінің бірі етеді. Жұмыста әртүрлі гломерулярлық бүйрек ауруларын емдеудің фармакологиялық тәсілдері қарастырылып, ықтимал жағымсыз дәрілік реакциялар талданған.

Зерттеудің жаңашылдығы

Зерттеудің жаңашыл тәсілі **БСА-мен ауыратын науқастарда дәрілік заттарды қолданудың жүйелі талдауын** қамтиды, соның ішінде:

- БСА-ның әртүрлі кезеңдеріндегі науқастарда жағымсыз дәрілік реакциялардың қаупін анықтау;
- Бүйрек клиренсін, ілеспе ауруларды және дәрілік өзара әрекеттесулерді ескере отырып, фармакотерапияны оңтайландыру критерийлерін әзірлеу;
- Құрамдастырылған терапияның тиімділігін бағалау және оның клиникалық нәтижелерге әсерін талдау.

Зерттеудің әдістемесі және сапасы

Жұмыс мұқият ойластырылған және ғылыми негізделген әдістемесімен ерекшеленеді. Автор БСА-мен ауыратын науқастарды фармакотерапиялық бағалау үшін клиникалық және статистикалық әдістерді қолданған. **Медициналық деректердің ретроспективті талдауы** әртүрлі емдеу схемаларын кешенді салыстырмалы талдауға мүмкіндік берді.

Көп өлшемді модельдеу, өмір сүруді талдау және жағымсыз дәрілік реакциялардың қаупін бағалауды қоса алғанда, заманауи статистикалық әдістер қолданылды. Бұл жұмыстың жоғары ғылыми деңгейін және зерттеудің тереңдігін көрсетеді.

Сонымен қатар, жұмыстың қосымша құндылығы **халықаралық клиникалық ұсынымдарды зерттеу және оларды Қазақстан денсаулық сақтау жүйесінің жағдайларына бейімдеу** болып табылады. Бұл зерттеуді тек теориялық тұрғыдан маңызды ғана емес, сонымен қатар **тәжірибелік медицина үшін де пайдалы** етеді.

Зерттеудің тәжірибелік маңыздылығы

Диссертациялық зерттеудің нәтижелері БСА-ны фармакотерапиялауды оңтайландыру үшін қолданылуы мүмкін. Олар дәрігерлерге жеке емдеу стратегияларын әзірлеуге, жанама әсерлер қаупін азайтуға және пациенттердің болжамын жақсартуға көмектеседі.

Зерттеу барысында қалыптасқан негізгі тәжірибелік ұсыныстар:

- БСА кезеңіне және ілеспе ауруларға байланысты дәрілік заттардың дербестендірілген дозалау схемаларын әзірлеу;
- Ең қауіпті дәрілік комбинацияларды анықтау және оларды болдырмау немесе алмастыру стратегияларын ұсыну;
- Фармакотерапияның қауіпсіздігін бақылау критерийлерін анықтау, бұл БСА-мен ауыратын науқастарға медициналық көмектің сапасын арттыруға ықпал етеді.

Зерттеудің нәтижелері ұлттық клиникалық ұсынымдарға енгізіліп, нефрологтар, клиникалық фармакологтар және жалпы тәжірибелік дәрігерлерді даярлау кезінде пайдаланылуы мүмкін.

Диссертацияның құрылымы және ғылыми стилі

Жұмыс логикалық түрде құрылымдалған, негізгі бөлімдерге нақты бөлінген – кіріспе, әдеби шолу, әдістеме, нәтижелер, талқылау және қорытындылар.

Диссертацияның тілі ғылыми негізделген, анық және мамандардың қабылдауына қолжетімді. Автор зерттеліп отырған тақырып бойынша терминологияны терең меңгергенін және зерттеудің мәнін жақсы түсінетінін көрсетеді.

Кіріспеде зерттеудің мақсаты мен міндеттері нақты тұжырымдалған, ал әдеби шолу БСА-ны фармакотерапиялау бойынша заманауи деректердің кешенді талдауын қамтиды. Нәтижелер бөлімі кестелер, графиктер және диаграммалар түрінде ұсынылған толыққанды деректерді қамтиды.

Нәтижелерді талқылау жоғары аналитикалық деңгейде жүргізілген, алынған деректердің сыни талдауы жасалған және олар халықаралық зерттеулердің нәтижелерімен салыстырылған.

Қорытынды

Асан Айнұр Асанқызының диссертациялық жұмысы ғылыми тұрғыдан негізделген, тәжірибеге бағдарланған және әдістемелік жағынан мұқият орындалған зерттеу болып табылады; ол клиникалық фармакология мен нефрологияның дамуына елеулі үлес қосады. Жұмыс философия докторы (PhD) дәрежесіне қойылатын талаптарға, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Білім және ғылым саласында сапаны қамтамасыз ету комитеті белгілеген талаптарға толық сәйкес келеді. Осыған орай авторды «D141 – Медицина (8D10110 – Медицина)» білім беру бағдарламасы бойынша Диссертациялық кеңесте ресми қорғауға ұсыну орынды деп санаймыз

Отандық ғылыми кеңесші:

**Назарбаев Университеті
Медицина мектебінің
профессоры, м.ғ.к.**

Гайпов А.Э.

Күні: « 15 » 09 20 25 ж.